

PROGRAM
WYCHOWAWCZY
PRZEDSZKOLA NR 192
„WESOŁY PĘDZELEK”
W WARSZAWIE

Motto:

"W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby człowiek stawał się bardziej człowiekiem, o to ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał, aby więc poprzez wszystko co ma, co posiada, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich."

Jan Paweł II

Wstęp

Pojęcie wychowania należy do podstawowych pojęć w pedagogice. Najczęściej rozumiane jest jako świadome, zamierzone i specyficzne działanie osób (wychowawców), których celem jest osiągnięcie względnie trwałych zmian w osobowości jednostki (wychowanków).

Dziecko wychowuje się przez naturalne uczestniczenie w życiu rodziny i najbliższego otoczenia, z którym się styka, a więc przedszkola. To one dostarczają dziecku wzorów zachowania. Stąd dziecko uczy się sztuki życia z całą jego złożonością i wszystkimi subtelnościami. Poznaje normy zachowań prospołecznych. Uświadamia sobie własne usytuowanie i zależności między ludźmi. Przystwaja sposoby właściwego reagowania oraz poznaje hierarchię wartości.

Wychowanie rozpoczyna się w rodzinie, a przedszkole je kontynuuje i ukierunkowuje. Jak powiedział J. Dewey „przedszkolne życie powinno wyrastać stopniowo z życia domowego (...), powinno podejmować i kontynuować zachowania, z którymi dziecko oswoiło się już w domu”. Przedszkole więc wspomaga, współpracuje, wzmacnia i kompensuje te elementy w opiece, które dziecko może uzyskać przebywając w grupie rówieśniczej. Dlatego należy dążyć do tego, aby rodzice stali się partnerami w wychowaniu i sprawowaniu opieki nad dzieckiem. Im większa zgodność systemów wychowawczych między tym, jaki reprezentujemy w przedszkolu, a tym który realizują rodzice, tym bardziej spójny i lepszy efekt.

Doceniając ogromną rolę współpracy tych dwóch tak bardzo znaczących dla dziecka środowisk wychowawczych, rada pedagogiczna naszego przedszkola wspólnie z rodzicami opracowała program wychowawczy. Ma on na celu poprawę jakości pracy edukacyjnej. Określa wartości, normy i zasady jakimi kierujemy się w stosunku do naszego wychowanka, jakie stawiamy mu wymagania, i jakie konsekwencje może ponieść, jeśli przekroczy wyznaczone granice.

Program uwzględnia potrzeby społeczności przedszkolnej: dzieci, rodziców oraz personelu przedszkola. Realizowany jest w oparciu o:

- ✓ podstawę programową wychowania przedszkolnego,
- ✓ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Deklarację Praw Człowieka,
- ✓ Konwencję o prawach dziecka,
- ✓ ustawę o systemie oświaty oraz ustawę Prawo oświatowe,
- ✓ ustawę – Karta Nauczyciela.

Pragniemy, by dzieci uczęszczające do naszego przedszkola były otwarte, śmiałe, by miały poczucie własnej wartości i rozumiały podstawowe normy społeczne – odróżniały dobro od zła, sprawiedliwość od krzywdy, by przewidywały konsekwencje swoich zachowań. Chcemy „*by umiały bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich*”.

Formy realizacji

Program nasz uwzględnia w formach realizacji odmienną postawę dziecka od dorosłego. Dziecko uczy się bowiem spontanicznie i okazjonalnie. Zarówno wtedy, gdy przygląda się jakiejś rzeczy z uwagą, gdy zauważy coś mimochodem, gdy podąża za propozycją dorosłego czy zwraca się do niego z pytaniem. Samo wchodząc w interakcje z otoczeniem konstruuje własne widzenie świata.

Mając tego świadomość przekazujemy dziecku treści wychowawcze wplecione w rytm życia codziennego, zajęcia i zabawy. Wyposażamy małego człowieka w bogaty bagaż norm i zasad postępowania. Kształtujemy określone postawy moralne. Konsultujemy się z rodzicami.

Staramy się organizować życie przedszkolne tak, aby dzieci uważały każdy dzień spędzony w naszej placówce za ciekawy i miły, aby ich twarze promieniały radością i spokojem. Już od pierwszych dni roku przedszkolnego staramy się dokładnie uświadomić dzieciom co mogą robić i co jest zakazane. Zawężanie granic swobody związane jest z bezpieczeństwem, o czym oczywiście informujemy swoich wychowanków. Jasno określamy normy zachowania. Dotyczy to zarówno sposobu korzystania z zabawek, pomocy i urządzeń, jak i zachowania podczas zabaw, zajęć dowolnych i czynności samoobsługowych. Staramy się być wtedy taktowni i delikatni, ale zawsze dajemy dzieciom do zrozumienia, że będziemy konsekwentni w ich respektowaniu. Nie nazywamy tych norm zakazami tylko umowami, ponieważ kiedy zachodzi taka potrzeba odwołujemy się do umów rozwijając w dzieciach przekonanie, że są czynnymi partnerami w podejmowaniu decyzji.

Bazę (podstawę) programu stanowi pięć fundamentalnych, naszym zdaniem, w wychowaniu przedszkolnym wartości: bezpieczeństwo, zdrowie, kultura bycia, współdziałanie w grupie rówieśniczej oraz tradycje. Realizacja kryjących się pod tymi wartościami treści jest bardzo prosta. Zwyczajnie egzekwujemy od dziecka przestrzeganie wyodrębnionych norm postępowania. Mówimy mu: używaj form grzecznościowych „proszę”, „dziękuję”, „przepraszam”, nie krzycz, mów umiarkowanym głosem, dziel się z innymi tym, co masz.

Owe normy postępowania są zrozumiałe dla dziecka w każdym wieku. Przypominamy je tak często, jak wymaga tego sytuacja.

Wartość: Bezpieczeństwo

Zasada: **Bezpiecznie zachowuję się na ulicy**

Norma: Przechodzę po pasach, na zielonym świetle

Nie chodzę sam po ulicy

Nie przebiegam przez jezdnię, znam kolory i znaczenie świateł

Przypominam rodzicom o foteliku i pasach w samochodzie

Zasada: **Jestem bezpieczny**

Norma: Nie dotykam kontaktów i przedmiotów podłączonych do prądu

Nie rozmawiam z obcymi i nie przyjmuję prezentów

Wychodzę na podwórko tylko pod opieką osób dorosłych
Bawię się tylko w wyznaczonych miejscach
Informuję o sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu mojemu i kolegów
Znam swoje imię i nazwisko
Mówię o swoich uczuciach

Wartość: Zdrowie

Zasada: **Dbam o swoje zdrowie**

Norma: Ubieram się odpowiednio do pogody

Jem owoce i warzywa

Przełamuję obawę przed wizyta u lekarza przyjmowaniem leków

Zgłaszam dorosłym dolegliwości i urazy

Zasada: **Dbam o zdrowie innych**

Nie popycham i nie biję kolegów

Zasłaniam buzię podczas kichania i kasłania

Informuję dorosłych o złym samopoczuciu

Szanuję prawo innych do odpoczynku

Mówię umiarkowanym głosem, nie krzyczę.

Wartość: Kultura bycia

Zasada: **Jestem kulturalny**

Norma: Używam zwrotów grzecznościowych: proszę, dziękuję, przepraszam,

Mówię: dzień dobry i do widzenia

Nie przerywam kiedy ktoś mówi, czekam na swoją kolej

Sprzątam swoje zabawki

Nie używam brzydkich słów

Zachowuję się odpowiednio przy stole

Zasada: **Dbam o swój wygląd**

Norma: Pamiętam o myciu rąk

Używam chusteczki

Zasada: **Dbam o swoje otoczenie**

Norma: Zostawiam po sobie porządek

Śmieci wyrzucam do kosza

Dbam o przyrodę

Wartość: Współdziałanie w grupie rówieśniczej

Zasada: **Jestem dobrym kolegą**

Norma: Dostrzegam potrzeby innych

Pomagam, gdy ktoś tego potrzebuje

Nie zabieram zabawek

Czekam na swoją kolej podczas gier i zabaw

Nie przezywam

Dzielę się zabawkami

Szanuję wytwory pracy kolegów

Używam uprzejmych słów

Umiem przeprosić z własnej woli

Wartość: Tradycje

Zasada: **Kocham moją rodzinę**

Norma: Przygotowuję niespodzianki dla bliskich nie tylko z okazji ich święta

Interesuję się wydarzeniami rodzinnymi

Pomagam w domu

Wiem w jakim kraju i jakim w mieście mieszkam

Opowiadam rodzinie o wydarzeniach z przedszkola

Zachowuję się cicho, gdy ktoś z rodziny źle się czuje lub wypoczywa

Zasada: **Poznaje kulturę polską**

Norma: Potrafię wymienić jedno nazwisko znanego Polaka

Zachowuję się w teatrze w sposób właściwy

Zasada: **Uczestniczę w tradycjach**

Uczestniczę w przygotowaniach do świąt w domu i w przedszkolu

Umiem nazwać świąteczne tradycje

Wśród podejmowanych przez nas działań wychowawczych bardzo ważne miejsce zajmuje wprowadzenie dziecka w świat reguł i zasad, towarzyszących relacjom w grupie rówieśniczej.

Poszukując odpowiednich form pracy, nasunął nam się pomysł stworzenia czegoś na podobieństwo kodeksu. Ponieważ jest to początek „formalnej edukacji grzecznościowej” nadałyśmy mu tytuł „Elementarz malucha”.

„Elementarz malucha” (autor Iwona Fabiszewska)

1. Gdy otwieram rano drzwi,
to „dzień dobry” mówię ci.
2. Kiedy czegoś bardzo chcę,
grzecznie powiem „proszę cię”.
3. Gdy coś zrobię niedobrego,
to „przepraszę” cię kolego.
4. Gdy zabawkę podasz mi,
„podziękuję” z całych sił.
5. Gdy w twych oczach widzę łzy,

to wymyślam śmieszne gry.

6. Gdy się żegnać przyjdzie mi,

„do widzenia” powiem ci.

7. Kto serduszko dobre ma

ten pomocną rączkę da.

8. Chcę powiedzieć kilka słów -

my słuchamy a ty mów.

Szczególną uwagę w procesie wychowania zwracamy na:

- zachęcanie dzieci do otaczania specjalną opieką nowych przedszkolaków
- uczenie wzajemnej pomocy i współpracy w trudnych sytuacjach
- dostrzeganie problemów innych dzieci i osób dorosłych

Staramy się pomóc zrozumieć:

- zagrożenia płynące z niebezpiecznych zachowań
- konsekwencje zachowania prowadzące do odczuwania przez innych przykrości, żalu i bólu
- niewłaściwość zachowań prowadzących do niszczenia cudzej własności

Co robimy by nagrody i kary były skuteczne?

- Nagrody i kary stosowane w przedszkolu są ogólnie znane i akceptowane przez dzieci, personel przedszkola, a także rodziców. Określone i znane są sytuacje, w których je wykorzystujemy.
- Staramy się, aby nagradzanie i karanie stanowiło ujednolicony system oddziaływań wychowawczych rodziny i przedszkola.
- Udzielaniu kar i nagród towarzyszy odpowiednia, spokojna atmosfera.
- Nagradzanie i karanie wychowawcze poprzedzone jest dokładną diagnozą wychowawczą, określającą indywidualne cechy osobowości dziecka – stopień wrażliwości i odporności emocjonalnej, stopień poziomu motywacji, aktywności psychoruchowej, indywidualnego wysiłku oraz wiek dziecka.
- Nagradzane jest każde zachowanie wymagające podejmowania przez dziecko nowych, trudnych zadań.
- Zachowania dziecka oceniane są na bieżąco.
- Każda nagroda i kara poprzedzona jest wyjaśnieniem oraz krótkim komentarzem, wiążącym się z czynem i jego skutkiem.

Jasno określone zasady i normy postępowania, szczególnie w zakresie bezpieczeństwa, mają wyraźnie ustalone granice. Ich nieprzestrzeganie wiąże się z określonymi konsekwencjami. Zachowania dziecka zasługujące na szczególne uznanie, są z kolei nagradzane. Dużą wagę przywiązujemy do tego, aby komunikat, który dostaje dziecko był jasny tzn. aby była spójność między komunikatem werbalnym i niewerbalnym.

Nagrody stosowane w przedszkolu:

1. Wyrażanie aprobaty i akceptacji dla określonych zachowań poprzez uśmiech, gest skierowany do dziecka.
2. Nagradzanie aktualnych osiągnięć dzieci poprzez stosowanie:
  - o pochwał udzielanych w kontaktach indywidualnych,
  - o pochwał wypowiedzianych publicznie (do grupy, do rodziców).
3. Wyróżnienie poprzez powierzanie odpowiedzialnych zadań np. dyżur przy posiłkach.
4. Nagroda symboliczna: np. naklejki, znaczki.

Konsekwencje niewłaściwych zachowań

1. Brak pochwały, gdy inne dzieci są chwalone.
2. Wyrażenie niezadowolenia – dezaprobata mimiczna.
3. Wyrażenie niezadowolenia – dezaprobata słowna: indywidualna rozmowa, rozmowa na forum grupy rówieśniczej.
4. Czasowe odmawianie przyjemności (zakazy) np. odsunięcie od zabawy, zakaz zabawy ulubioną zabawką, zakaz pełnienia dyżuru.
5. Czasowe odebranie przyznanego przywileju.
6. Wyrażanie (przez dorosłego lub rówieśnika) smutku lub zawodu.
7. Wykonanie zadania mającego na celu zadośćuczynienie i/lub naprawienie wyrządzonej szkody.

Kiedy kara jest skuteczna?

- kara jest skuteczna jeśli między osobą karaną a karzącą jest pozytywny związek emocjonalny. Wtedy karze zewnętrznej (np. zakazowi) towarzyszy kara wewnętrzna (poczucie winy). Jeśli jednak dziecko jest karane np. przez nie lubianego nauczyciela, odbiera to jako zemstę, a nie jako konsekwencję swoich złych zachowań.
- kara powinna mieć zawsze wartość informacyjną (za co i dlaczego karzemy, jak inaczej mogło dziecko postąpić). Nie może być bowiem mowy o poprawie, jeśli nie zrozumie dziecko błędu.
- w wychowaniu małych dzieci kary nie skutkują, gdyż nie kierują się one zasadami – nie znają ich jeszcze. Najlepszą metodą jest nagradzanie i dezaprobata słowna.

- kara jest skuteczna, jeśli akceptują ją przez wszyscy, którzy znajdują się w najbliższym środowisku dziecka (taki sam system wychowawczy np. ojca i matki, lub domu i przedszkola).

Dopiero jeśli wszystkie powyższe warunki zostaną spełnione, kara bywa skuteczna. Zawsze więc dobrze zastanawiamy się, czy jest sens jej stosowania. Nie przemyślane działania mogą przynieść więcej szkody niż pożytku. A ślad w pamięci zostanie na całe życie.

Wychodzimy z założenia, że nadzieja tak, jak nagroda uskrzydla. Częściej więc odwołujemy się właśnie do niej.

Dzieci w naszym przedszkolu mają także jasno określone swoje prawa.

Prawa dziecka w Przedszkolu nr 192 w Warszawie

„Jestem przedszkolakiem Przedszkola nr 192, ale przede wszystkim jestem dzieckiem – małym człowiekiem – i jak każdy mam swoje prawa i obowiązki”

1. Mam prawo do życia i rozwoju – oznacza to, że mogę rosnąć, uczyć się, poznawać świat, a dorośli muszą zadbać o to, żebym był zdrowy, piękny i mądry.
2. Mam prawo do życia w rodzinie – to znaczy, że mam prawo być kochanym przez mamę i tatę.
3. Mam prawo do tożsamości – jestem jedyny, niepowtarzalny, mam swoje imię i nazwisko oraz własną historię i nikt nie może tego zmienić.
4. Mam prawo do swobody myśli i wypowiedzi – znaczy to, że mogę mieć swoje myśli i mogę je głośno wypowiadać – pod warunkiem, że swoją wypowiedzią nie sprawię nikomu przykrości.
5. Mam prawo do prywatności – czyli do własnych tajemnic, swoich ważnych spraw, o których nie wszyscy muszą wiedzieć i mówić głośno.
6. Mam prawo do życia bez przemocy – oznacza to, że nikt nie może mnie bić, gryźć, kopać, szarpać ani popychać.
7. Mam prawo do szacunku i godności osobistej – to znaczy, że nikomu nie wolno mnie poniżać, obrażać, wyśmiewać się z tego, że czegoś nie umiem, ani z tego, że jestem taki, jaki jestem, ani w żaden inny sposób mi dokuczać.

8. Mam prawo do równego traktowania – to znaczy, że nie ma dzieci lepszych ani gorszych – wszyscy mamy takie same prawa i obowiązki, wszyscy przestrzegamy tych samych umów.
9. Mam prawo do informacji – czyli do tego, żeby poznać swoje prawa i obowiązki, zasady i umowy panujące w mojej grupie i w przedszkolu.
10. Mam prawo do swojego wyznania, wolności religii i przekonań – to znaczy, że nikt nie może mnie poniżać ani źle traktować z tego powodu.
11. Mam prawo do wypoczynku i czasu wolnego – to znaczy, że mogę odpocząć, gdy jestem zmęczony i wykorzystać swój wolny czas na zabawę i rozrywkę.
12. Mam też ważny obowiązek – muszę pamiętać, że takie same prawa mają też wszystkie inne dzieci chodzące razem ze mną do przedszkola. Oznacza to, że i ja muszę przestrzegać tych praw wobec wszystkich dzieci.

Zakończenie

Opracowany przez nas program wychowawczy łączy serca i siły przedszkola i domu rodzinnego. Nasze działania wzajemnie uzupełniają się, przyjmując za cel dobro dziecka. Rodzajem stosowanych przez nas oddziaływań wychowawczych są metody zadaniowe. Ich atrakcyjność polega na tym, iż pozwalają wprowadzać pożądane zmiany w zachowaniu, jak gdyby bez udziału osób dorosłych. Polegają na tworzeniu realnej sytuacji, która jest dla dziecka wyzwaniem, wymagającym dokonania wyboru i podjęcia odpowiednich działań. Chcemy bowiem uniknąć sytuacji, w których spełnienie oczekiwań wychowawców, a potem innych ludzi, stanie się dla dziecka ważniejsze niż próby znalezienia właściwego stosunku do przyrodniczej i społecznej rzeczywistości.

Mamy nadzieję, że opracowany program spełni nasze oczekiwania.

Wychowanie dziecka wrażliwego na krzywdę i problemy innych, życzliwego i ciepłego emocjonalnie, szanującego innych będzie naszym wspólnym sukcesem.